

PHDR. SLAVOMIL HUBÁLEK

„*Quem dii diligunt, adolescens moritur*“
Plautus

Možná se někomu bude zdát poněkud přehnané tvrzení, že bohové – v jeho případě Bůh – museli Slávka Hubálka (13. června, 1947 – 12. března, 2013) milovat, jelikož zemřel mlád. Opáčí: „Mladý? Přes šedesát?“ Ale Slávek skutečně zemřel mlád, ač mu bylo 65. Zůstal mlád a věrný ideálům a názorům svého mládí a své rodiny po celý život. Zůstal duševně mladý v tom nejlepší slova smyslu.

Znal jsem Slávka jen krátce, v době jeho osmiletého a mého ani ne osmiměsíčního působení v Psychiatrické léčebně Horní Beřkovice. V té době tam začínala spousta mladých psychiatrů a psychologů, z nichž mnozí se z nejrůznějších důvodů, často „politické nevhodnosti“, nemohli dostat na některé z pražských pracovišť. Slávek Hubálek a jeho tehdy ještě „budoucí“ manželka, Nataša (jak o ní píše ve vzpomínkách, nejkrásnější a nechytejší kolegyně z ročníku, kterou v Horních Beřkovicích milovali jí léčení mladí toxikomani, ale hlavně Slávek) byli jedni z těch, co tam z důvodů politické nevhodnosti „přistáli“. Jak Slávek napsal, věděl, že léčebna „bere lidi i s politickým škraloupem, protože z Prahy se do beřkovického vystrkova pod Řípem nikomu nechce.“ V léčebně fungovala mezi těmi, co bydleli v Praze, hezká tradice – ti, co měli auto, vozívali do práce a z práce, pokud to šlo, ty, co auto neměli (vlak z Prahy odjížděl do nedalekých Horních Beřkovic v 5:20, autem člověk začátek pracovní doby v 7:30 stihnul za půl hodiny). To, že jsem auto neměl, bylo v podstatě velké štěstí. Vozil jsem se občas se staršími kolegy, většinou zajímavými lidmi. Jedním z nich byli Slávek a Nataša. Jezdil jsem s nimi moc rád. Slávek byl velice vzdělaný, sečtělý a s ohromným smyslem pro humor. Takže ráno či odpoledne se člověk v autě bavil a učil, Slávek sršel vtipem, historkami o sexuálních deviantech, psychologii, psychiatrii, literatuře, poměrech. Byl vždycky dobře naladěný, i když třeba na něco nadával a něco proklínal, což pro mnohé (včetně mne) byla příjemná a poučná zkušenost. Asi by mi dali za pravdu všichni, co v té době v Horních Beřkovicích působili, a dovoluji si tvrdit, že tam nebyl nikdo, kdo by Slávka neměl nějakým způsobem rád či ho neoceňoval. Již tehdy mi imponovala jeho zásadovost, čestnost a politické názory, ale také samozřejmě jeho fundovanost a znalost v oboru klinické sexuologie.

Odešel jsem, nejdříve do Prahy a pak do ciziny, naše cesty se rozdělily. Občas jsem na Slávka vzpomínal, obzvláště poté, co jsem začal trochu písemně fušovat do oblasti, které on tolik rozuměl – do sexuálních deviací. Až do loňska, kdy jsem náhodou četl rozhovor se Slávkem (vtipný, k věci, trefný, obsažný, jako ostatně mnohé, které jsem si později našel). Vynořily se mi vzpomínky na Beřkovice, a tak jsem Slávka

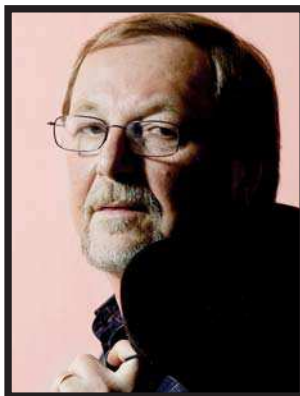

Foto: Michal Sváček – MAFRA

kontaktoval. Ihned se ozval a poslal mi elektronickou kopii své právě vyšlé knížky vzpomínek „Zpovědník vrahů“.

V doprovodu mi kromě jiného připsal „Na kameni pod Aeropagem se prý našel nápis z doby Periklovky – mravy se horší, mládež je zkažená a kdejaký stárnoucí blbec píše paměti...“ A ještě přidal: „Tento národ je taky trochu srandovní, v KSČ bylo postupně 8 miliónů členů, na vrcholu 1,7 miliónu najednou a nyní se všichni tváří, že jsou ta pravá pravicová pravice a konzervativci. Jen nechápu, co zde chtějí konzervovat.“ Obojí typický Slávek, jak jsem si ho pamatoval, přímočarý, nazývající věci pravým jménem.

Jeho knížku jsem celou přečetl onen večer, kdy dorazila. Příjemné, zábavné a poučné čtení, plné vtipných pozorování a historek. Občas, jak se anglicky říká, „a walk down memory lane“, čili hezká procházka vzpomínkami. Slávek vyrostl v rodině dentisty v České Lípě (doma visel portrét T. G. Masaryka) – a samozřejmě se z politických důvodů nedostal na jedenáctiletku, takže studoval na sklářské průmyslovce. Poté začal studovat na Vysoké škole chemicko-technologické (na tu nebylo třeba být politickým kádrem). Ale jak píše, studoval v Praze, která byla „jako by těhotná příjemnou změnou“ a v době „jež začínala sládnout“, tedy v druhé polovině šedesátých let. Poté, co krátce koketoval se studiem v belgické Lovani, nakonec přešel na Filozofickou fakultu UK, kde vystudoval psychologii. Jeho vzpomínky na studium v tehdejší začínající normalizační době mnohým připomenou onu dobu změny z nadšení v naprostou beznaděj. Po studiích přišly Horní Beřkovice, práce na Sexuologickém oddělení, pak pražská Poradna pro vysokoškoláky, Sexuologický ústav, krátce Ministerstvo zdravotnictví, přednášky na fakultách, např. fakultě sociálních věd UK, a pozvolně vývoj v předního soudního znalce v oboru klinické psychologie a sexuologie. K tomu šťastné manželství, děti, vnoučata. No a pak ona náhlá smrt.

Nemá moc smysl více na tomto místě rekapitulovat Slávkův odborný život, kromě toho, že publikoval (spolu s odborníky jako Janem Rabochem, Janou Zimanovou, Petrem Weissem a Jaroslavem Zvěřinou), přednášel, posuzoval, kritizoval..., a to vše výborně a fundovaně. Podrobnosti jsou v jeho hezké knížce a spoustě rozhovorů, jež poskytnul různým médiím. Spíše bych chtěl jen připomenout, co Slávek byl a představoval, jaksi navíc k jeho erudici a odborným znalostem coby sexuologa, klinického psychologa a soudního znalce.

Slávek byl především, jak si uvědomuji z četby o něm a od něj, skvělý a zásadový člověk, který miloval pravdu z očí do očí. Hluboce věřící katolík v tom nejlepší slova smyslu, pro

kterého katolicismus představoval soubor určujících morálních zásad a hodně věcí k přemýšlení. Člověk, který uměl nazvat věci pravým jménem se smyslem pro humor sobě vlastním, bez obav z následků a bez politické korektnosti. Kdo jiný by tak bezprostředně odvětil v rozhovoru s novinářem, že „Ve společnosti je třetina lidí, kteří jsou prostě pitomí. Jsou hloupí.“ Všichni si v hloubi duše občas řekneme, že to tak je (odkazující na distribuci IQ apod.), ale Slávek to řekl nahlas. Či kdo nám připomenul, že k vlastnostem ze vzorce českého chování patří „... malověrnost, skepse, zvláštní směsice převažujícího buranství a současně výjimečného štěstí na několik výjimečných osobností. Za ty považuji Karla Havlíčka Borovského, T. G. Masaryka a Karla Čapka. Všichni tři varovali před levicí, marxizmem a komunizmem, a přesto jsme první země, kde zvítězila komunistická strana v demokratických volbách. A to v roce 1946. Národ se prostě zachoval

nepoučitelně. To o nás hodně vypovídá.“ Někteří si asi řeknou, že tyto citáty do vzpomínek o zesnulých nepatří. Že raději něco, co nám nepřipomíná nepříjemné věci, ale jen ony krásné či neutrální vzpomínky. Domnívám se ale, že ke Slávkovu věčnému odkazu patří právě ony pohledy a názory, jež nám připomínaly a připomínají, co jsme a co bychom mohli či měli být. Slávek nám byl schopen s humorem, laskavostí a kritickou vlídností nastavit zrcadlo a připomenout hodnoty, kterých se jaksí nedostává. Což není vždy příjemné, ale v dnešní době, kdy se mnozí nejmenovaní vysmívají věcem a hodnotám, pravdě a lásce (což Slávek považoval za nebezpečné), je to obzvláště důležité.

*Richard Balon, M. D.
Detroit, Michigan, USA*